

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@gov.fi

5.7.2023

Viite: VN/10912/2023, 7.6.2023

Kymenlaakson hyvinvointialueen pelastuslaitoksen lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi valtakunnallisten ja alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden ja muun pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä olevan erityisvalmiuden kokoamisesta

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 5 §:n 1 momentin mukaan, **jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella**, määriteltyjä pelastustoimeen kuuluvia hyvinvointialueen tehtäviä voidaan koota hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla suurempiin kokonaisuuksiin yhden tai useamman hyvinvointialueen järjestettäväksi.

Pelastuslaitosten yhteistyö on kehittynyt erittäin kiinteäksi toiminnan yhdenmukaistamisessa. Pelastuslaitokset kykenevät sopimaan ja käytännössä osallistumaan yksittäisen onnettomuustilanteen hoitamiseen sekä johtamisen edellytysten sekä erityisvalmiuksien tukemiseen nykyisellä rakenteella.

Sisäministeriölle operatiivisen pelastustoiminnan johtamisroolin sijasta tarkoituksenmukaisempi tehtävä on lainsäädännön valmistelu ja strategisen tason ohjaus sekä käytännön tuki, jos tarvitsemme joskus kansainvälistä apua.

Hyvinvointialueiden tilanne- ja johtokeskusratkaisut

Hyvinvointialueet ovat järjestäneet palveluita muutamia kuukausia. Hyvinvointialueen lakisääteisiä tehtäviä ovat toiminnan alkaessa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen. Tavoitteena on näiden palvelujen entistä parempi yhteentoimivuus ja saumattomuus. Hyvinvointialueemme valmistelee parhaillaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen yhteistä tilannekeskusta.

Tilannekeskustoimintaa tarkastellaan palveluintegraation tuottaman kustannustehokkuuden näkökulmasta. Asetuksen valmistelun ajoitus ei ole perusteltu koska se vaikeuttaa hyvinvointialueen toimialojen integraatiota ja kustannustehokkuutta eikä ehdotus asetuksen voimaantulon ajankohdalle ole käytännössä mahdollinen. Hyvinvointialueet ovat julkisoikeudellisia yhteisöjä, joilla on alueellaan itsehallinto mikä mahdollistaa palvelujen järjestämisen ja palvelujen tuottamisen aluetta parhaiten palvelevin ratkaisuin.

Esityksen kustannukset

Hyvinvointialueiden pelastustoimen valtakunnallista tilanne- ja johtokeskustoimintaa kehitettäessä on kyseessä valtakunnallisten edellytysten vahvistaminen, jolloin

säädöksestä aiheutuvien uusien kulujen kustannusvastuu kuuluu täysimääräisesti valtiolle. Esitys ei tunnista rahoitusperiaatetta, jonka mukaan valtion velvollisuus on huolehtia tosiasiallisista taloudellisista edellytyksistä suoriutua tehtävistä, jotka säädöksillä määritellään. **Merkittävässä investoinneissa on 16.6.2023 julkaistun hallitusohjelman mukaan esitettävä kustannusvaikutusanalyysi. Esityksen kustannusvaikutuksista ei ole tehty kustannusvaikutusanalyysiä**, jolloin hyvinvointialueilla ei ole ollut teoreettistakaan mahdollisuutta huomioida esitettyjen uusien ja laajennettujen tehtävien lisäkustannuksia tulevan vuoden (TA24) talousarvioon tai investointisuunnitelmiin ja tästäkin syystä esitys on ristiriitainen mm. hyvinvointialueen rahoituslakiin.

Kuuleminen.

Asetus on valmisteltu virkatyönä sisäministeriössä ilman tarvittavaa yhteistyötä järjestämistä vastuullisten hyvinvointialueiden kanssa. **Valmistelutyössä ei ole järjestämistä vastuullisilta tahoilta selvitetty onko kokoaminen välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi eikä sitä onko se tarpeen tehtävien vaatavuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Koska lain edellyttämät asioita ei ole valmistelussa selvitetty, tulisi luonnos asetukseksi palauttaa valmisteluun ja lain edellyttämät asiat tulisi selvittää yhdessä palvelujen järjestäjien kanssa.** Sidosryhmien kuuleminen on mahdollisessa uudelleen valmistelussa syytä toteuttaa tarvittavassa laajuudessa, jolloin tulisi huomioida myös hyvänhallinnon periaatteet. Jos lain perusteena oleva pelastustoiminnan tehokkaaseen ja laadukkaaseen valtakunnalliseen johtamiseen valtioon on tarpeita ei sen kustannuksia voida siirtää hyvinvointialueiden palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta vastuussa oleville tahoille.

Kymenlaakson pelastuslaitos on aiemmin ollut mukana 5 pelastuslaitoksen yhteisessä tilannekeskuksessa (ISTIKE), mutta palvelun tuotos ei tällöin vastannut siitä aiheutuneita lisäkustannuksia. Nykyisin pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva tilannekuva kootaan hyvinvointialueen alueella osana normaalia pelastustoiminnan johtamisrakennetta kustannustehokkaasti. Tilanteen vaatiessa nostetaan tilannekeskusvalmiutta ennalta suunniteltujen parametrien tai tilanteen edellyttämällä tavalla.

Pelastuslaitokset voivat tuottaa ja tuottavat nykyisin tarvittavia hyvinvointialueiden välisiä yhteistoimintajärjestelyjä eikä se edellytä erillistä säätämistä asetuksella.

Kymenlaakson hyvinvointialueen pelastuslaitos valmistelee lisäksi kaikkien pelastuslaitosten yhteisestä lausuntoa asetuksen luonnoksesta.

Juhani Carlson
Pelastusjohtaja